

PETDER

PETROL SANAYİ DERNEĞİ

2005

Sektör Raporu

PETDER
PETROL SANAYİ DERNEĞİ

Bayar Cad. Gülbahar Sok. Perdemsaç Plaza No:17/14

34742 Kozyatağı İstanbul

Tel: 216 4452923/24

Faks: 216 4452925

info@petder.org.tr, www.petder.org.tr

İÇİNDEKİLER

ÖZET:.....	4
1. METODOLOJİ VE KAYNAKLAR.....	9
2. AKARYAKIT SEKTÖRÜ	10
2.1. Beyaz Ürünler (Benzinler, Motorinler ve Gazyağı).....	11
2.1.1. <i>Benzinler</i>	13
2.1.2. <i>Motorinler</i>	16
2.2. Siyah Ürünler	19
2.2.1. <i>Kalorifer Yakıtı (Kalyak)</i>	21
2.2.2. <i>Fuel Oil No: 6</i>	22
3. OTOMOTİV VE ENDÜSTRİYEL YAĞLAMA ÜRÜNLERİ	24
3.1. MOTOR YAĞLARI.....	25
3.1.1. <i>BENZİNLİ MOTOR YAĞLARI</i>	26
3.1.2. <i>DİZEL MOTOR YAĞLARI</i>	27
3.2. ENDÜSTRİYEL YAĞLAR	28
4. LPG SEKTÖRÜ	29
4.1. Tüplü LPG.....	30
4.2. Dökme LPG	31
4.3. Otogaz.....	31
5. HAVACILIK SEKTÖRÜ	33
6. PETDER 2005 YILI ATIK MOTOR YAĞI TOPLAMA ÇALIŞMALARI	36
7. SEKTÖRÜ VE TÜKETİMİ ETKİLEYEN ÖNEMLİ UNSURLAR	38
8. PETROL/LPG PİYASASINI BELİRLEYEN YASAL GELİŞMELER :	43
PETDER ÜYELERİ :	45

ÖZET:

1- AKARYAKIT/ MADENİ YAĞ ve LPG PAZARINDAKİ GELİŞMELER:

- 2005 yılı **Türkiye toplam akaryakıt** (*Benzinler, Motorinler, Gazyağı, Kalorifer Yakıtı ve Fuel Oil*) tüketimi 2004 yılına göre **%3,1** oranında azalarak, 18,1 milyon ton'dan **17,5 milyon ton'a gerilemiştir.**
- 2005 yılında toplam **benzin** tüketimi (*95, 98 ve üstü oktanlı kurşunsuz benzinler ile süper benzin*), 2004 yılına göre **%7,4** oranında azalarak **3 milyon 474 bin m³** olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında kurşunsuz benzin tüketimi 2004 yılına göre %4,6 oranında artmış, süper benzin tüketimi ise %39,8 oranında daralmıştır.
- 2005 yılı toplam **motorin** tüketimi 2004 yılına göre **%1,9** gibi düşük bir oranda artarak **12 milyon 908 bin m³** 'e ulaşmıştır.
- **Siyah ürün** tüketimi 2005 yılında bir önceki yıla göre **%12,4** oranında azalarak **3 milyon 918 bin ton'a** gerilemiştir.
- 2005 yılında **toplam LPG** tüketimi **%1,8** azalarak **3,69 milyon ton'a** gerilemiştir. Söz konusu dönemde **Tüplü LPG** tüketimi geçtiğimiz yıl ile kıyaslandığında **%3,9** oranında azalmış, **Dökme LPG** pazarı **%19,7** oranında daralmış, **otogaz** pazarı ise **%8,3** oranında genişlemiştir.
- 2004 yılında 501 bin ton olan otomotiv ve endüstriyel yağlama ürünleri pazarının yaklaşık %5 - %6 büyüdüğü tahmin edilmektedir. Bu yaklaşım Madeni Yağ sektörünün yaklaşık %65'ini oluşturan Petder üyesi Madeni Yağ üreticisi şirketlerin 2005 yılına yönelik sağlamış oldukları düzenli bilgiler üzerinden yapılmaktadır. 2005 yılı kümülatif değerleri gözönüne alındığında toplam yağlama ürünleri içerisinde **motor yağları %44 ile** en büyük paya sahiptir. Endüstriyel yağlar %30, kimyasallar ise bu pazarın %9'una sahiptir.

- 2005 yılında Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında tüm ülke çapında toplam 6567 ton atık motor yağı PETDER organizasyonunda toplanarak Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından lisans almış Çimento ve Atık Bertaraf tesislerine teslim edilmiştir.
- PETDER 2005 yılında atık motor yağlarını toplamak üzere 3952 adet atık motor yağı üreten işletmeye bedelsiz olarak toplama hizmet götürmüştür. Bu hizmetin gerçekleşmesi için gereken 840.000 YTL ilave bütçe doğrudan madeni yağ üreticisi üyelerinin finansal katkıları ile sağlanmıştır.

2- SEKTÖREL BÜYÜKLÜKLER ve AKARYAKIT ÜRÜNLERİNDEKİ VERGİ MİKTARLARI:

- Akaryakıt pazarının oluşturduğu toplam büyüklük¹ 2004 yılındaki 29,7 milyar YTL 'den 2005 yılında, **37,4 milyar YTL**'ye ulaşmıştır. LPG pazarı ile birlikte toplam büyüklük 44,2 Milyar YTL olarak hesaplanmaktadır. Toplam akaryakıt tüketiminin azalmasına rağmen görünen bu artış 1 Ocak 2005 tarihinde sabitlenen akaryakıt ürünlerindeki ÖTV miktarının 2004 yılı ÖTV ortalamasına göre daha yüksek olmasından ve 2005 yılında yüksek seyreden petrol fiyatlarından kaynaklanmaktadır.
- Akaryakıt sektörünün yarattığı doğrudan vergi gelirin *(ÖTV + KDV)* 2005 yılında, 2004 yılına göre, düşen tüketim rakamlarına rağmen **%24** oranında artarak (16,6 milyar YTL ÖTV, 5,7 milyar YTL KDV olmak üzere) toplam **22,3 milyar YTL**'ye ulaştığı hesaplanmaktadır. Türkiye'de toplam vergilerin -yıllara göre değişmekle birlikte- yaklaşık **%16-18** lik bölümünü petrol ve doğalgaz ürünlerinden elde edilen ÖTV oluşturmaktadır.

¹ Sektörün toplam büyüklüğü akaryakıt tüketimlerinde en büyük paya sahip olan İstanbul Avrupa Yakası pompa fiyatları baz alınarak hesaplanmaktadır

3- İLİŞKİLİ SEKTÖRLERDEKİ GELİŞMELER :

- 2005 yılında Akaryakıt ve LPG sektöründeki gelişmelerden farklı olarak **havacılık pazarı** olumlu bir tablo çizerek 2004 yılına göre **%13** oranında büyümüş ve toplam havacılık satışları **2,3 milyon m³** e ulaşmıştır. Toplam satışların **%45'i** Atatürk Havalimanı'ndan yapılmıştır. Atatürk Havalimanı'nı %28 ile Antalya, %5 ile Adnan Menderes (İzmir), %4 ile Bodrum, %3 ile Esenboğa (Ankara) ve Dalaman (Muğla) izlemektedir.
- Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2005 yılı Ocak – Kasım döneminde 887.918 adet motorlu aracın trafik kaydı yapılmış, aynı dönemde 72.025 aracın kaydı silinmiş olup bu yılın ilk 11 aylık döneminde Türkiye araç parkındaki net artış 815.893 olarak gerçekleşmiştir. Böylece 2005 yılı Kasım ayı sonu itibarı ile toplam motorlu araç sayısı **11.052.251'e** ulaşmıştır.
- 2005 yılında akaryakıt ve otoLPG piyasasını doğrudan etkilemesi beklenen yurt içi motorlu araç parkındaki net artış, 575 bin adet (motosiklet, traktör ve özel araçlar hariç olmak üzere) olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılının aynı döneminde bu sayı 348 bin adet olup, 2005 yılı araç parkındaki bu çok önemli net artış "resmi ve kayıtlı" akaryakıt tüketimine yansımamıştır.
- 2005 yılında "resmi ve kayıtlı akaryakıt ve otoLPG" tüketimi, Türkiye araç parkındaki net artış, genel ekonomik iyileşme gibi yakın ilişki içinde olması gereken göstergeler ile paralel ve uyumlu bir gelişme göstermemiştir. Bu göstergeler Türkiye'de "**Kaçak akaryakıt sorununun 2005 yılında da artarak devam ettiğini**" göstermektedir.
- Petrol Sanayi Derneği 2005 yılında kaçak yollardan akaryakıt piyasasına giren ürün miktarının 2.5 milyon ton/yıl'ın üzerinde olduğu, neden olduğu doğrudan vergi kaybının ise 3.0 Milyar \$ seviyesine ulaştığını tahmin etmektedir.

- 2005 yılında motorin piyasası biodizel adı altında piyasaya lisanssız işletmelerce ve ÖTV ödemeksizin yasa dışı yollardan yapılan satışlar nedeni ile olumsuz etkilenmiştir. Bu şekilde 2005 yılında 400.000 ton sahte biodizelin Motorin piyasasına sunulduğu ve böylece 300 Milyon YTL civarında bir vergi kaybı olduğu hesaplanmaktadır.
- 2005 yılında Brent ham petrolünün ortalama değeri, 2004 yılı ile karşılaştırıldığında 54,5 \$/varil ortalaması ile Amerikan Doları bazında %43 daha yüksek bir seviyeye ulaşmıştır. 2004 yılı ortalaması varil başına 38,2 Amerikan doları, 2003 yılı ortalaması ise varil başına yaklaşık 29 Amerikan doları olarak gerçekleşmiştir. PİGM kaynaklı veriler göre Türkiye Kasım 2005 tarih itibarı ile 21.58 Milyon Ton ham petrol ithal etmiş ve bu ithalatının karşılığı olarak 7,9 Milyar \$ ödemiştir.

ÖzetTablo

		Yıllık Tüketim		
		2004	2005	Değişim
Toplam Akaryakıt	<i>ton</i>	18.087.255	17.525.383	-3,1%
Beyaz Ürünler				
Kurşunsuzlar	<i>m3</i>	2.740.099	2.864.966	5,5%
Süper Benzin	<i>m3</i>	1.011.464	609.022	-40,3%
Benzinler Toplamı	<i>m3</i>	3.751.562	3.473.988	-7,4%
Gazyağı	<i>m3</i>	40.554	34.005	-8,8%
Motorinler	<i>m3</i>	12.662.994	12.905.888	2,1%
Beyaz Ürün Toplamı	<i>m3</i>	16.455.110	16.413.881	-0,3%
Siyah Ürünler				
Kalyak	<i>ton</i>	714.995	587.746	-20,1%
6 No.FO	<i>ton</i>	3.758.048	3.331.543	-6,7%
Siyah Ürün Toplamı	<i>ton</i>	4.473.043	3.919.289	-12,4%
Havacılık Satışları	<i>m3</i>	2.017.732	2.283.490	13,2%
Yağlama Ürünleri				
Motor Yağları	<i>ton</i>	151.541	148.433	-2,1%
Dişli ve Transmisyon Yağları	<i>ton</i>	23.400	21.235	-9,3%
Kimyasallar	<i>ton</i>	30.201	32.296	6,9%
Endüstriyel Yağlar	<i>ton</i>	83.278	101.676	22,1%
Deniz Yağları	<i>ton</i>	24.026	26.652	10,9%
Gresler	<i>ton</i>	11.067	11.651	5,3%
Toplam	<i>ton</i>	323.513	341.942	5,7%
LPG				
Tüplü	<i>ton</i>	1.803.448	1.733.269	-3,9%
Dökme	<i>ton</i>	569.562	457.499	-19,7%
Otogaz	<i>ton</i>	1.386.987	1.501.427	8,3%
Toplam LPG	<i>ton</i>	3.759.997	3.692.195	-1,8%

		2004	2005	Değişim
Brent	<i>ABD \$ /varil</i>	38,3	54,5	42,4%

Sektör Büyüklüğü*	<i>milyar YTL</i>	29,6	37,4	26,4%
Akaryakıt ÖTV*	<i>milyar YTL</i>	13,6	16,6	22,1%
Akaryakıt KDV*	<i>milyar YTL</i>	4,5	5,7	26,7%
Toplam Vergi*	<i>milyar YTL</i>	18,1	22,3	23,2%

* siyah + beyaz ürünleri ifade etmektedir

1. METODOLOJİ VE KAYNAKLAR

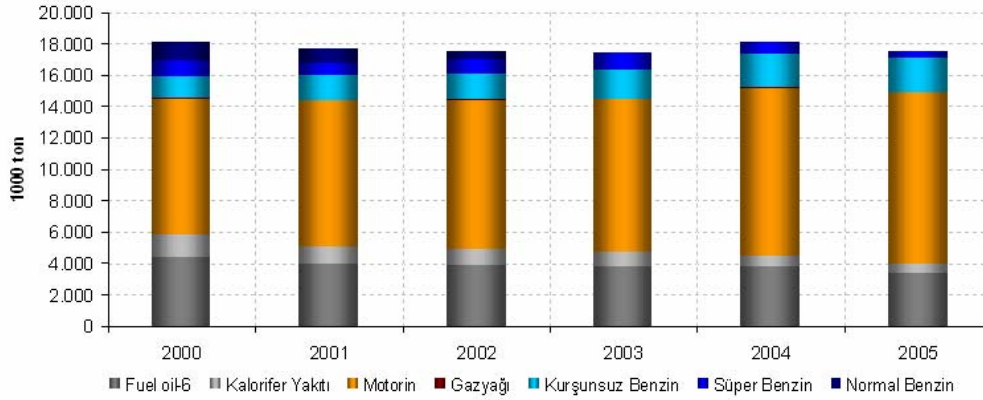
- Akaryakıt toplam tüketimi veri akışı sağlayan şirketlerin (*BP, DELTA, POAŞ, SHELL, TOTAL, TURCAS, OPET, PETLINE, MOIL, AYTEMİZ, ALPET*) satışları toplamını ifade etmektedir. Söz konusu toplamın takribi olarak resmi toplam satışlar içerisindeki payının %95'in üzerinde olduğu düşünülmektedir. 2005 yılı öncesi Türkiye toplam verileri için PİGM, 2005 yılı sonrası Türkiye toplam tüketimi için EPDK verileri dikkate alınmalıdır.
- LPG piyasa bilgileri *Aygaz Grubu, Primagaz Grubu, BP Gaz Grubu, Totalgaz Grubu, Aytemiz, Shellgaz ve diğer şirketler* olarak verilmiştir. Kaynak olarak Türkiye LPG Derneği ve PETDER LPG Sektör Kurulu'nun sağladığı verilerden yararlanılmıştır.
- 1994 – 2002 yıllarını kapsayan akaryakıt analizlerinde ve bölgesel tüketim değerlendirmelerinde Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (PİGM) verilerinden faydalanılmıştır.
- Petrol fiyatları için kaynak olarak Platts değerleri kullanılmaktadır. Resmi tatil günleri ve 29 Şubat (2004 için) değerleri bir önceki günün değeri varsayılmıştır.
- Enflasyon, GSMH, TÜFE, kur değerleri için Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Merkez Bankası tarafından halka açık olarak yayınlanan değerler dikkate alınmıştır. Taşıt araç sayılarındaki net hareketler TÜİK verilerinden faydalanılarak hesaplanılmaktadır.

2. AKARYAKIT SEKTÖRÜ

2005 yılında **toplam akaryakıt** (*Benzinler, Motorinler, Gazyağı, Kalorifer Yakıtı ve Fuel Oil*) tüketimi 2004 yılına göre **%3,1** oranında küçülmüştür. 2004 yılında toplam 18,1 milyon ton olarak gerçekleşen tüketim, 2005 yılında **17,5 milyon ton'a** gerilemiştir. Aşağıdaki grafik Türkiye'de toplam akaryakıt tüketiminin azaldığını göstermektedir.

AKARYAKIT TÜKETİMİ GELİŞİMİ

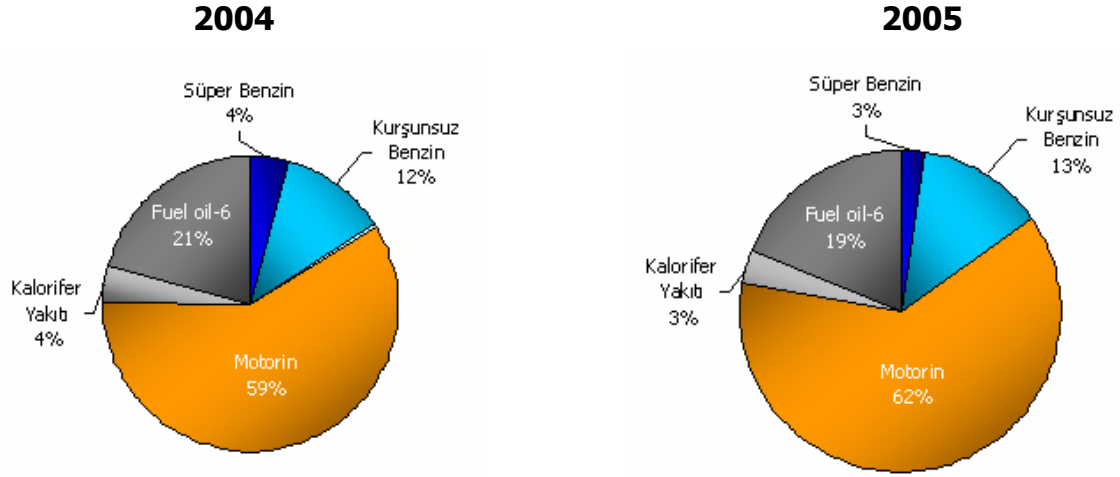
2000 – 2005 YILLARI

2005 yılında Akaryakıt pazarının oluşturduğu toplam büyüklüğün, toplam tüketimin azalmasına rağmen artarak **37,4 milyar YTL**'ye ulaştığı hesaplanmaktadır. Bu artış 1 Ocak 2005 tarih itibarı ile sabitlenen ÖTV miktarı ve 2005 yılında yüksek seyreden petrol fiyatlarından kaynaklanmaktadır. Akaryakıt pazarının oluşturduğu toplam büyüklük² 2004 yılında yaklaşık 29,7 milyar YTL olarak gerçekleşmiştir.

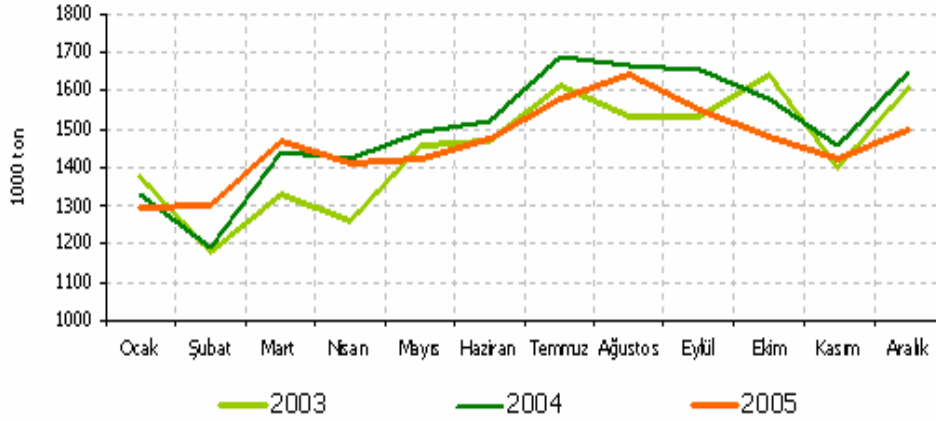
² Sektörün toplam büyüklüğü akaryakıt tüketimlerinde en büyük paya sahip olan İstanbul Avrupa Yakası pompa fiyatları ile ilgili ürünlerin satışının çarpımı ile hesaplanmaktadır

AKARYAKIT ÜRÜNLERİNİN PAZAR PAYLARI

Toplam Akaryakıt Tüketimi

Mevsimsel Değişim

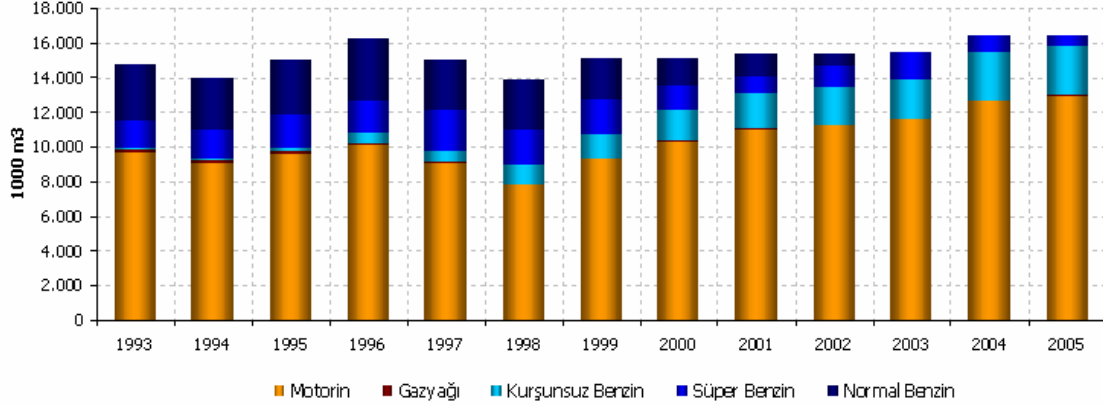
2.1. Beyaz Ürünler (Benzinler, Motorinler ve Gazyağı)

2005 yılında toplam beyaz ürün tüketimi 2004 yılına göre %0,2 oranında azalarak 16 milyon 416 bin m³ olarak gerçekleşmiştir. 1993 yılından 2005 yılına kadar olan dönemi kapsayan toplam beyaz ürün tüketimindeki değişimler aşağıdaki grafikte

verilmektedir. Bu grafikte görüldüğü üzere toplam beyaz ürün tüketimindeki motorinin payı artmakta buna karşılık benzin tüketimi ise azalma eğilimini sürdürmektedir.

BEYAZ ÜRÜNLER TÜKETİMİ GELİŞİMİ

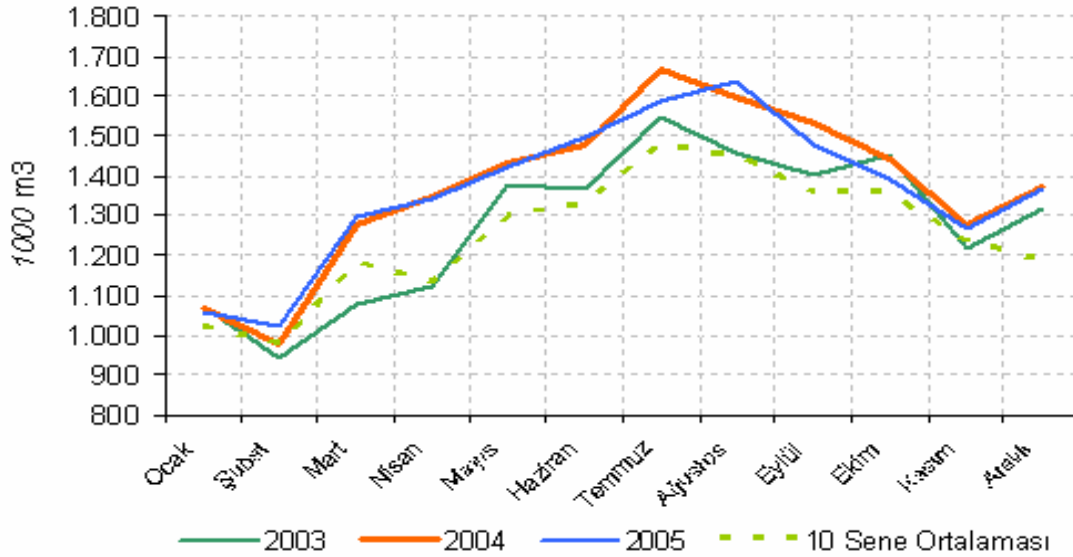
1993 – 2005 YILLARI

Beyaz ürün tüketiminin aylara göre değişimini gösteren grafik ile ürünlerin pazar payları aşağıdaki grafiklerde verilmektedir. Tüketim yaz aylarında sürekli bir artış kış aylarında azalma eğilimini sürdürmektedir.

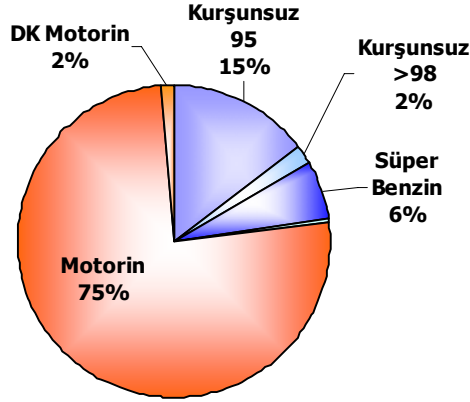
BEYAZ ÜRÜNLER TÜKETİMİ

Mevsimsel Değişim

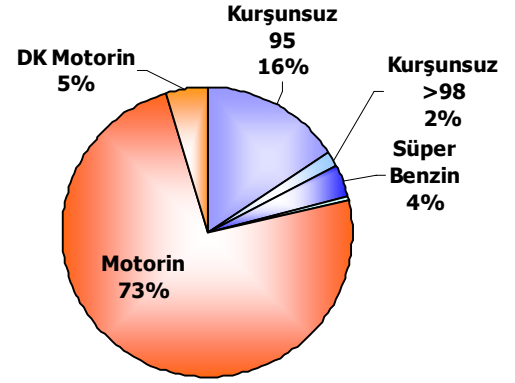

BEYAZ ÜRÜNLER PAZAR PAYLARI

2004

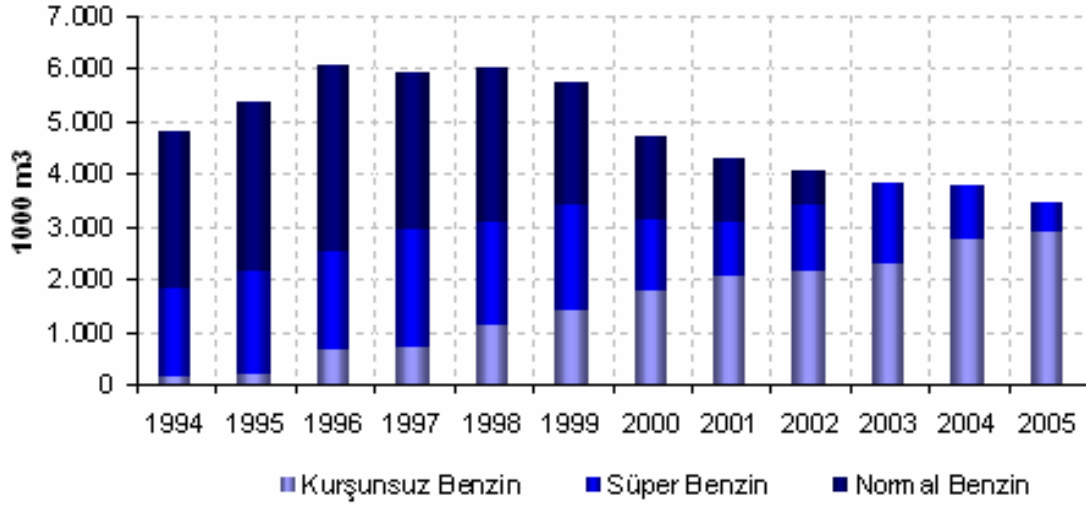
2005

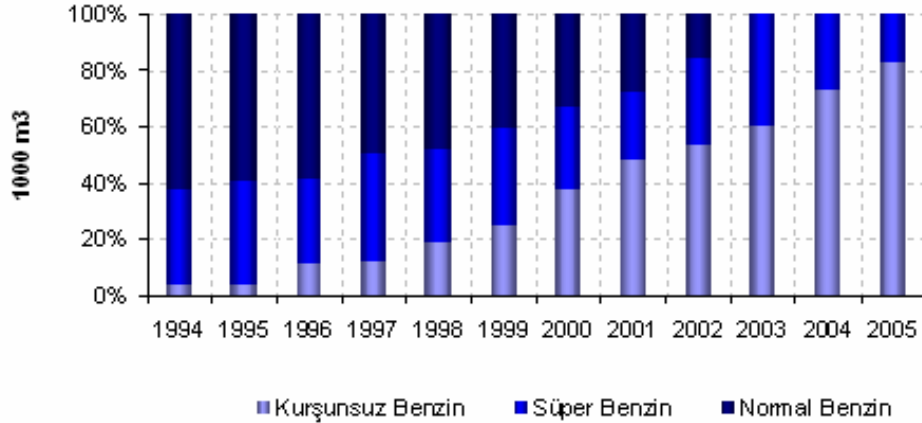
2.1.1. Benzinler

2005 yılında toplam benzin tüketimi (95, 98 ve üstü oktanlı kurşunsuz benzinler ile süper benzin), 2004 yılı ile karşılaştırıldığında **%7,4** oranında azalarak **3 milyon 474 bin m³** olarak gerçekleşmiştir. Yıllar itibariyle toplam benzin tüketiminin benzin türlerine göre değişimini gösteren grafik aşağıda verilmektedir. Grafiklerden görüldüğü üzere kurşunsuz benzin tüketimi artmakta, toplam benzin ve süper benzin tüketimi ise azalmaktadır.

TOPLAM BENZİN TÜKETİMİ 1994-2005

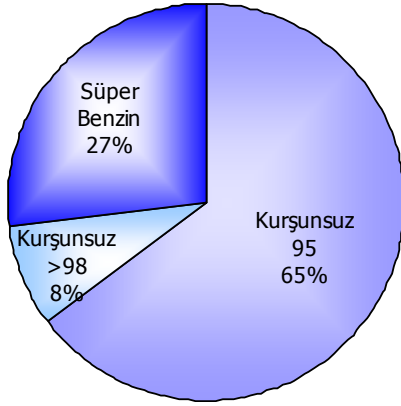
TOPLAM BENZİN TÜKETİMİ 1994-2005

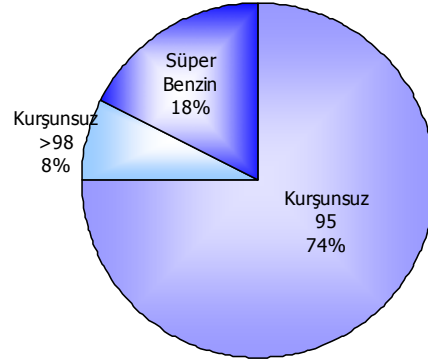
2004 yılı sonu itibariyle, toplam kümülatif benzin tüketimi içerisinde en büyük pay %65 ile 95 oktanlı kurşunsuz benzinin olup, süper benzinin payı %27, 98 oktanlı kurşunsuz benzinin yıl sonu itibariyle piyasa payı ise %8 olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında kurşunsuz benzin tüketimi 2004 yılına göre %4,6 oranında artmıştır. Böylece kurşunsuz benzin tüketimindeki artış eğilimi 2005'te de devam etmiştir.

Toplam Benzinler Kümülatif Pazar Payları

2004

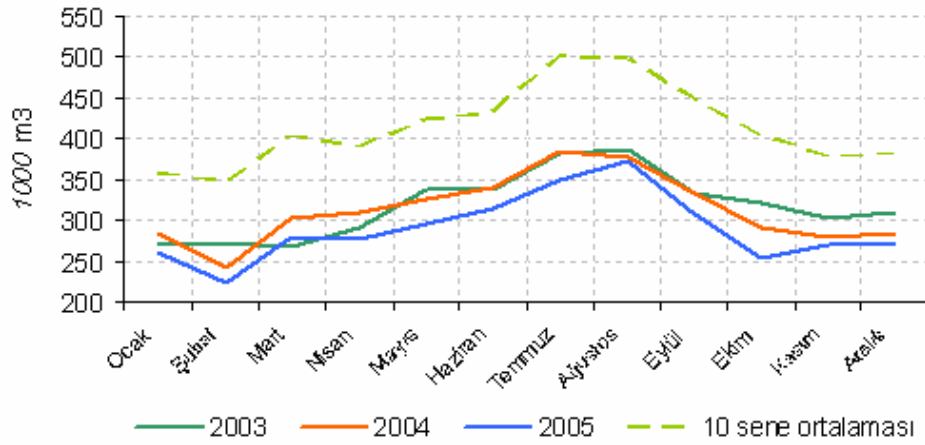

2005

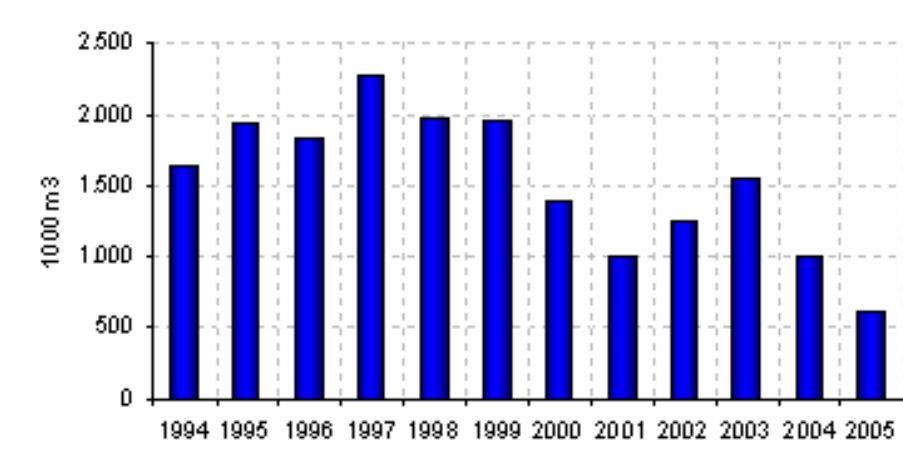

TOPLAM BENZİN TÜKETİMİ

Mevsimsel Değişim

Süper Benzin Tüketiminin 1994-2005 Yılları Değişimi

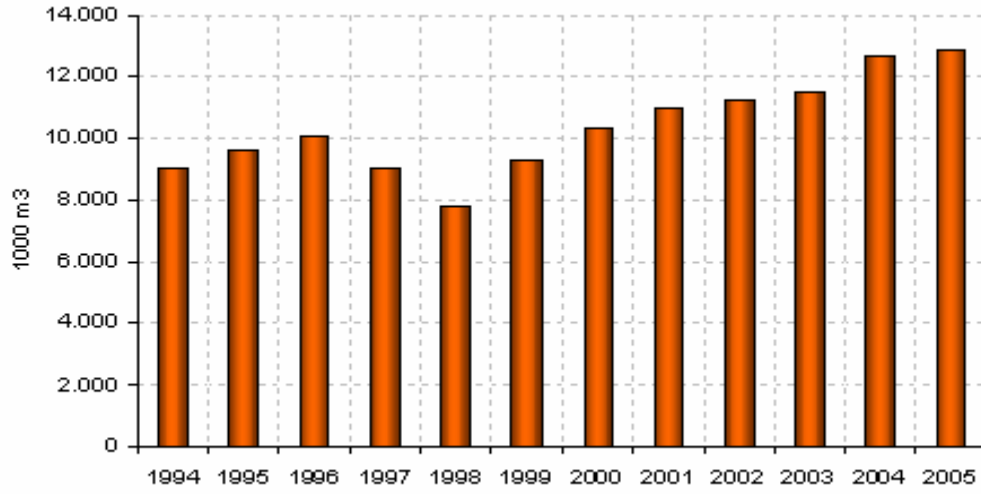
Süper benzin kullanımı 1997 yılından itibaren azalan bir eğilim izlemektedir. 2002 ve 2003 yıllarındaki artış ise, bu dönemde piyasadan çekilen normal benzinin ikamesinden kaynaklanmaktadır. 2005 yılında süper benzin tüketimi, 2004 yılına göre **%39,8** oranında azalarak **609 bin 296 m³** olarak gerçekleşmiştir. 1 Ocak 2006 tarihi itibarıyla süper benzin Çevre ve Orman Bakanlığının AB direktiflerine uyum kapsamında yayınlamış olduğu "Yakıt Kalitesi Yönetmeliği" uyarınca piyasadan çekilecektir. Yumuşak sübaplı eski tip araçların ihtiyaç duyacağı süper benzin ise Potasyum veya Mangan katkılı kurşunsuz benzin ile ikame edilecektir.

2.1.2. Motorinler

Yıllar itibarıyla resmi ve kayıtlı motorin tüketiminin değişimini gösteren grafik aşağıda verilmektedir. Motorin tüketiminde 1998'de başlayan artış eğilimi devam etmektedir. 2005 yılı resmi ve kayıtlı motorin tüketimi, 2004 yılı tüketimine göre %1,9 gibi düşük bir oranda artarak 12 milyon 908 bin m³ 'e ulaşmış bulunmaktadır. 2005 yılında araç parkında görünen büyük artışa ve ekonomideki %5 olarak öngörülen büyümeye rağmen

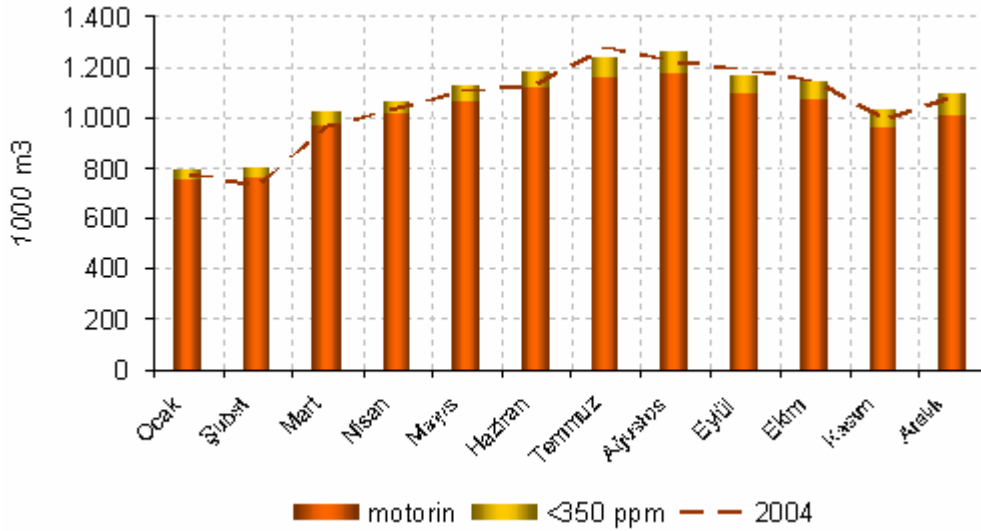
resmi ve kayıtlı motorin tüketimindeki bu düşük artış kaçak akaryakıt ve sahte biyodizel sorunlarını gündeme getirmektedir.

Motorin Tüketiminin 1994 – 2005 Yılları Değişimi

MOTORİN TÜKETİMİ

Mevsimsel Değişim

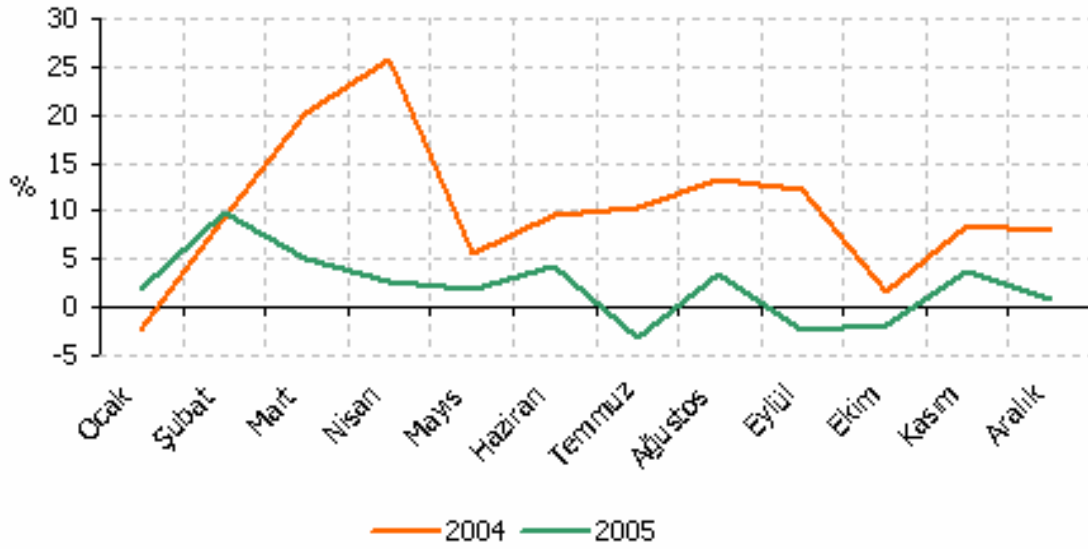

Biodizel

Akaryakıt sektöründe 2005 yılının en önemli konularından biri de motorin piyasasına yasadışı yollarda yapılan standart dışı veya sahte biodizel olmuştur. 2005 yılında ekonomik büyüme ve araç parkındaki artışlara rağmen görülen resmi ve kayıtlı motorin tüketimindeki daralma Biodizel adı altında piyasada "Lisanssız, ve ÖTV siz olarak" yapılan kayıt dışı satışların payının büyük olduğu düşünülmektedir. Tamamen ithal bitkisel yağlar veya atık yağlar kullanılarak piyasaya biodizel adı altında sürülen standart dışı ürün miktarının yıllık 500.000 ton'un üzerine çıktığı ve bu şekilde oluşan ÖTV kaybının ise 300 Milyon \$/yıl seviyesinin üzerinde olduğunu hesaplamaktadır.

2005 yılı Motorin Tüketimindeki Gerileme

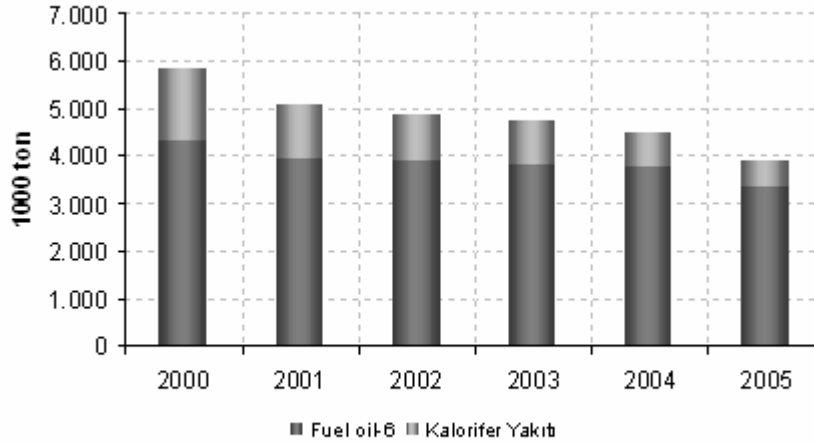
%

2.2. Siyah Ürünler

Siyah ürün tüketimi 2005 yılında bir önceki yıla göre **%12,4** oranında azalarak **3 milyon 918 bin ton** olarak gerçekleşmiştir. Siyah ürünler pazarındaki değişimler yıllar itibariyle aşağıda verilmektedir:

Siyah Ürünler Tüketimi 2000-2005 Yılları Değişimi

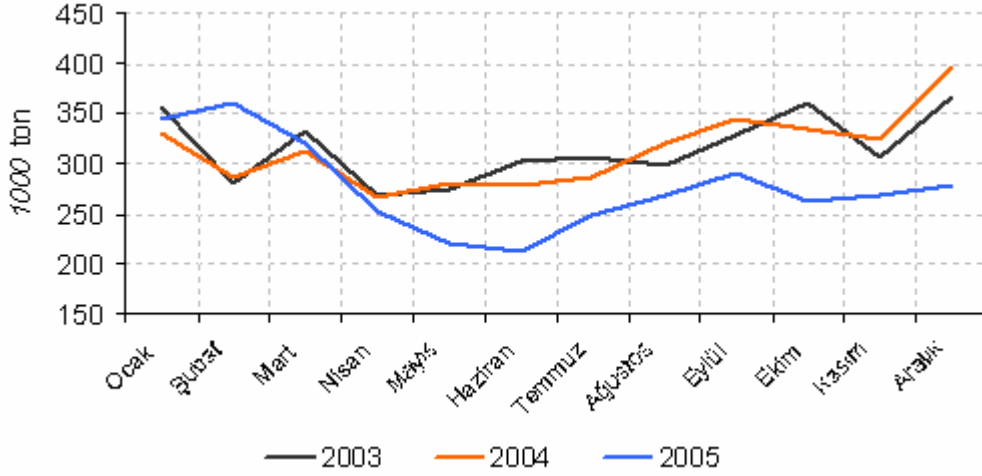

Aylık tüketim miktarındaki değişimi gösteren grafik, siyah ürün tüketiminin diğer akaryakıt türlerine göre mevsimsel değişimden daha fazla etkilendiğini göstermektedir.

Doğalgaz'ın özellikle büyük kentlerde kullanıma alınması siyah ürün tüketimindeki azalmanın temel nedenidir.

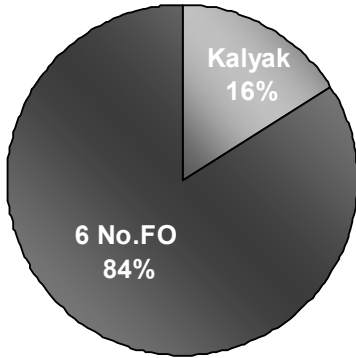
Siyah Ürünler Tüketimi

Mevsimsel Değişim

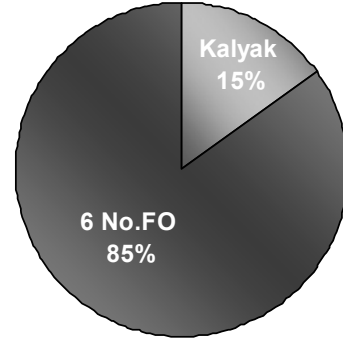

2004 yılında siyah ürünlerin oluşturduğu pazarın yaklaşık %84'lük bölümünü 6 numaralı fuel oil, %16'sını kalorifer yakıtı oluşturmaktadır. Bu oranlar 2005 yılında 6 numaralı fuel oil %85 , kalorifer yakıtı ise %15 olarak gerçekleşmiştir.

2004

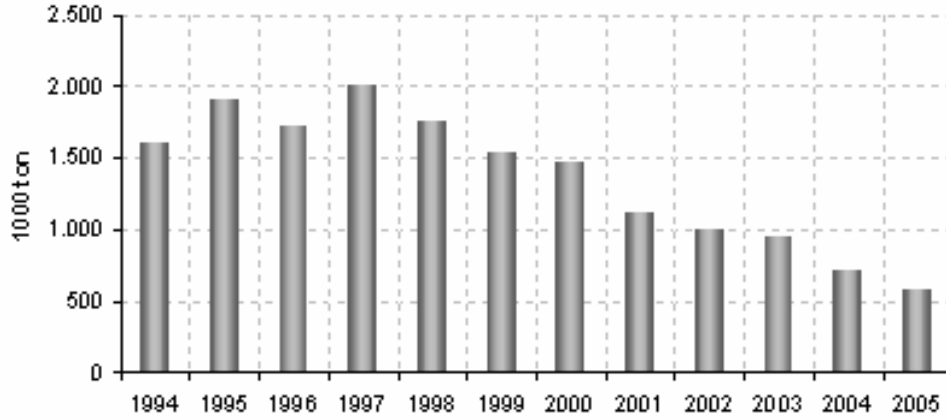
2005

2.2.1. Kalorifer Yakıtı (Kalyak)

Kalyak tüketiminin son on yılı kapsayan tüketim miktarlarını gösteren grafik aşağıda verilmektedir:

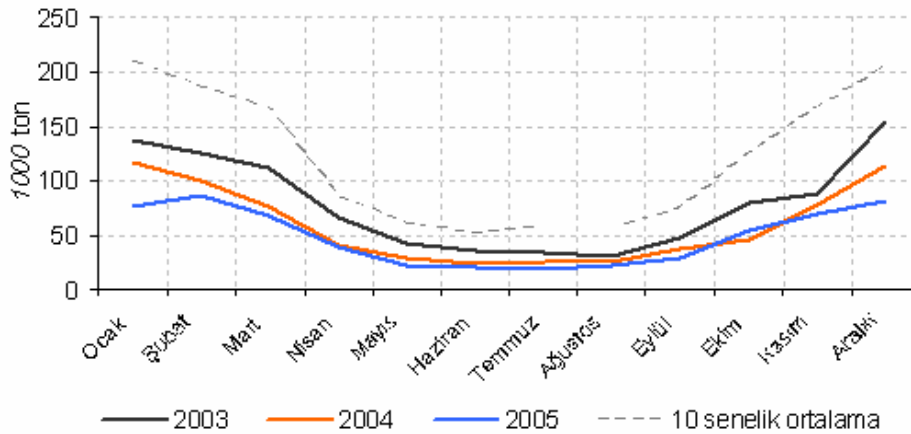
Kalorifer Yakıtı Tüketimi 1994 – 2005 Yılları Değişimi

Kalorifer yakıtı tüketiminin aylara göre değişimini gösteren grafik 2003 ve on yıllık ortalamalar ile karşılaştırmalı olarak aşağıda verilmektedir:

Kalorifer Yakıtı Tüketimi

Mevsimsel Değişim

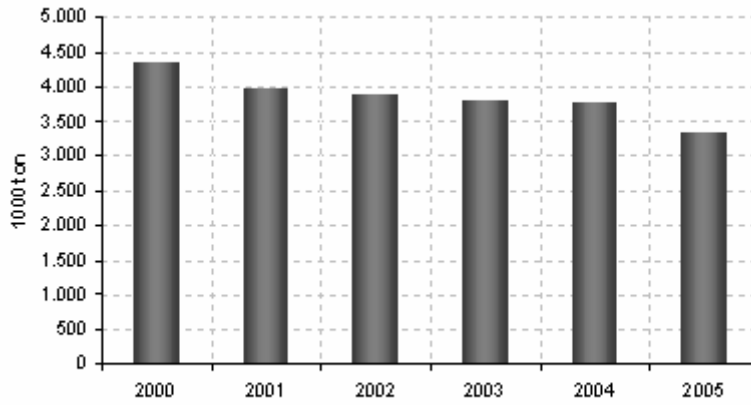

2004 yılında toplam kalorifer yakıtı tüketimi yaklaşık 710 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında toplam kalorifer yakıtı tüketimi, 2004 yılına göre **%17,8** oranında azalarak **587 bin 873 ton** olarak gerçekleşmiştir. Sözkonusu tüketim 2003, 2004 ve 10 yıllık tüketim ortalamasının altındadır.

2.2.2. Fuel Oil No: 6

Fuel oil No:6 tüketiminin 2000 – 2005 yılları arası gelişimini gösteren grafik aşağıda verilmektedir:

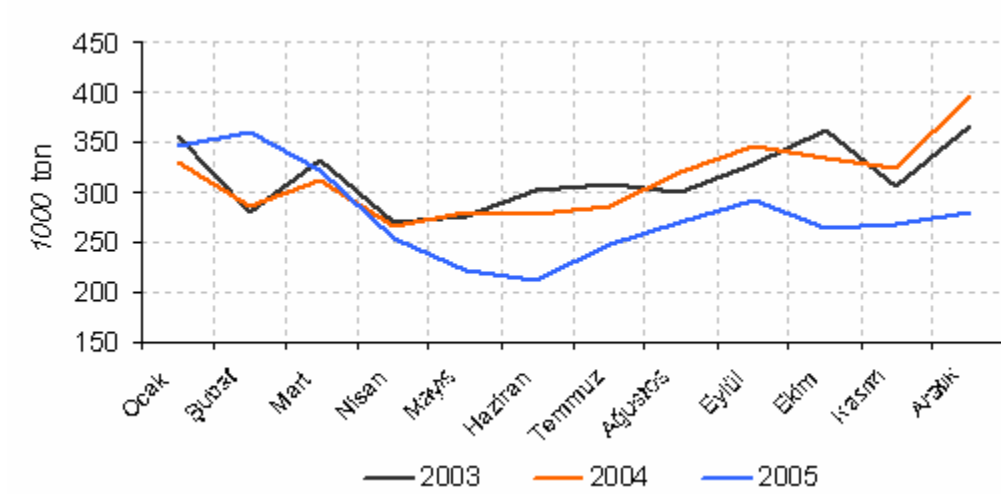
Fuel Oil No:6 Tüketiminin 2000-2005 Yılları Değişimi

Aylar itibariyle Fuel oil No:6 tüketiminin değişimini gösteren grafik aşağıda verilmektedir:

Fuel Oil No:6 Tüketimi

Mevsimsel Değişim

2004 yılında toplam **3** milyon 758 bin ton altı numara fuel oil piyasaya sunulmuştur. Fuel Oil 6 tüketimi, 2005 yılında, 2004 yılına göre **% 11,4 azalarak 3 milyon 331 bin ton** olarak gerçekleşmiştir.

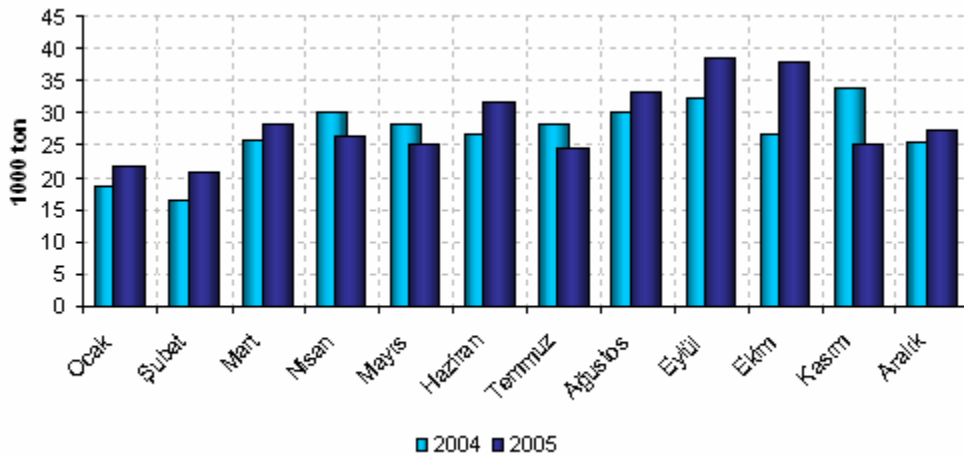
3. OTOMOTİV VE ENDÜSTRİYEL YAĞLAMA ÜRÜNLERİ

Çevre ve Orman Bakanlığı'na Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında yapılan bildirimlere göre Türkiye'de 2004 yılında otomotiv ve endüstriyel yağlama ürünleri tüketimi toplam **501 bin ton** olarak gerçekleşmiştir. Madeni yağ faaliyetleri kapsamında doğrudan bilgi akışı sağlanan BP, CASTROL, EXXONMOBİL, POAŞ, SHELL, OPET, TOTAL firmalarının 2005 yılında piyasaya sunmuş oldukları toplam madeni yağ miktarı 2004 yılı ile karşılaştırıldığında **%5,7** oranında artarak **342 bin ton'a** ulaşmıştır.

Raporun bu bölümünde sunulan veriler ve bilgiler 2005 yılında 342 bin tona ulaşan ve madeni yağ pazarının yaklaşık %70'ini oluşturan yukarıda adı geçen kuruluşların sağladığı bilgileri kapsamaktadır.

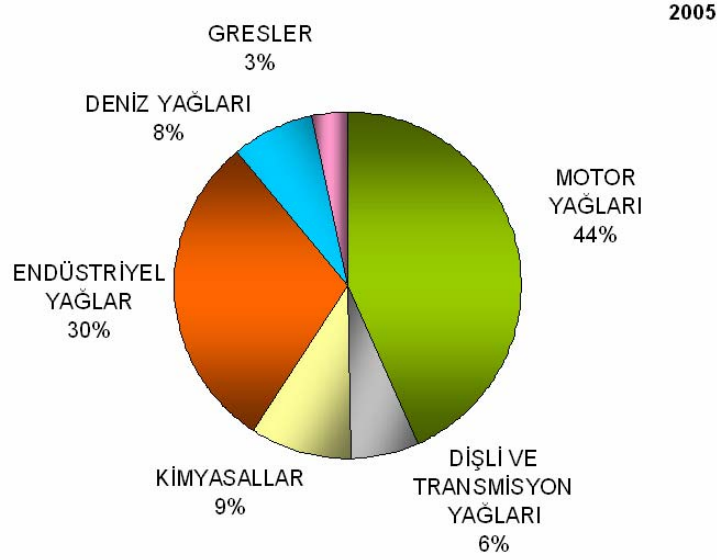
2005 yılı toplam otomotiv ve endüstriyel yağlama ürünleri pazarının 2004 yılı ile karşılaştırma grafiği aşağıda verilmektedir;

Otomotiv ve Endüstriyel Yağlama Ürünleri Tüketimi

2005 yılı kümülatif değerleri gözönüne alındığında toplam yağlama ürünleri içerisinde en büyük paya %44 ile motor yağları sahiptir, onu %30 ile endüstriyel yağlar, %9 ile kimyasallar izlemektedir.

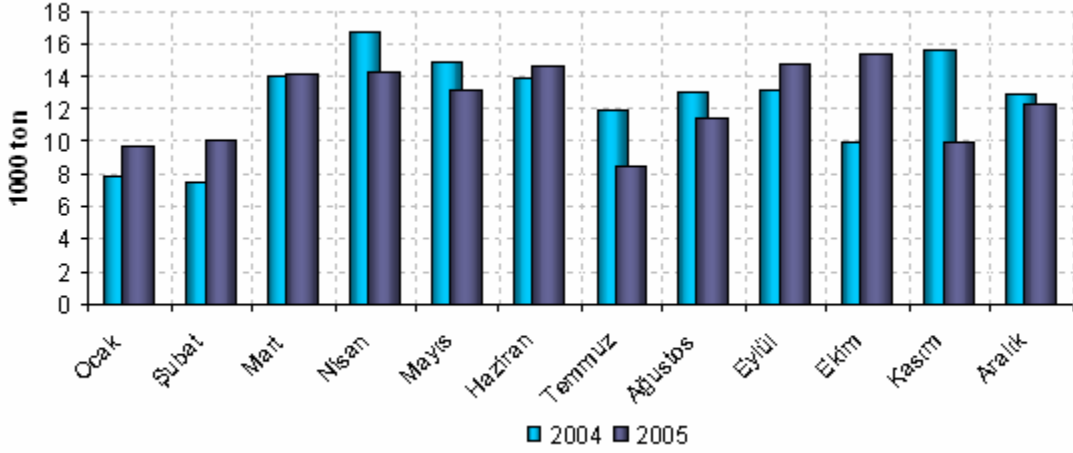
Otomotiv ve Endüstriyel Yağlama Ürünleri Piyasa Payları

3.1. Motor Yağları

PETDER üyesi şirketlerin 2005 yılında piyasaya sundukları motor yağı miktarı 2004 yılı ile karşılaştırıldığında **%2,1** oranında azalarak yaklaşık **148 bin ton** olarak gerçekleşmiştir. Motor yağları toplam yağlama ürünleri içerisinde yaklaşık % 44'lük pazar payına sahiptir. 2005 yılı motor yağları tüketiminin 2004 yılı tüketimi ile karşılaştırma grafiği aşağıda verilmektedir;

Motor Yağları Tüketimi

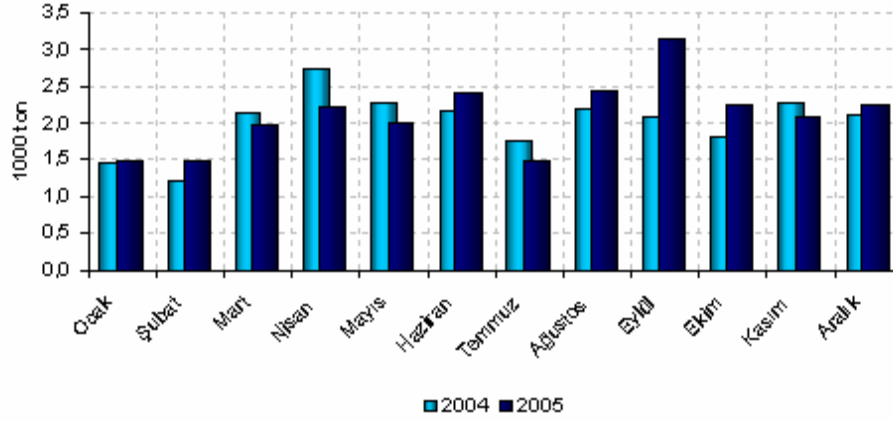
2004 ve 2005 yılı kümülatif değerleri incelendiğinde, motor yağları tüketiminin %16'sı benzinli motor yağları geriye kalan %84'lük bölümü ise dizel motor yağlarıdır.

3.1.1. Benzinli Motor Yağları

Benzinli motor yağları pazarı 2004 yılı ile karşılaştırıldığında **%4,1** oranında artış görülmüştür.

2005 yılı benzinli motor yağları tüketimini 2004 yılı tüketimi ile karşılaştırmalı grafiği aşağıda verilmektedir;

Benzinli Motor Yağları Tüketimi

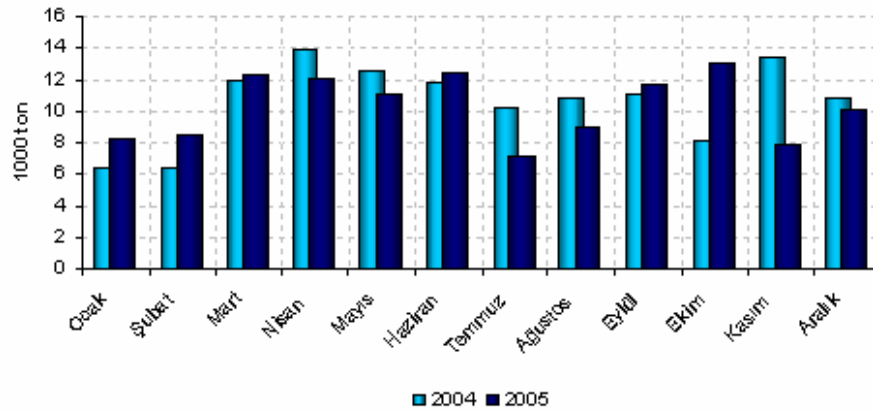

2005 yılı kümülatif değerleri incelendiğinde, benzinli motor yağlarının %85'lik bölümü multigrade, %9'u monograde ve geriye kalan %6'lık bölümü ise motosiklet yağları ve leisure marine dir.

3.1.2. Dizel Motor Yağları

Dizel motor yağları pazarı 2005 yılında, 2004 yılı ile karşılaştırıldığında %3,2 oranında daralmıştır. 2005 yılı dizel motor yağları tüketimini 2004 yılı tüketimi ile karşılaştıran grafik aşağıda verilmektedir;

Dizel Motor Yağları Tüketimi

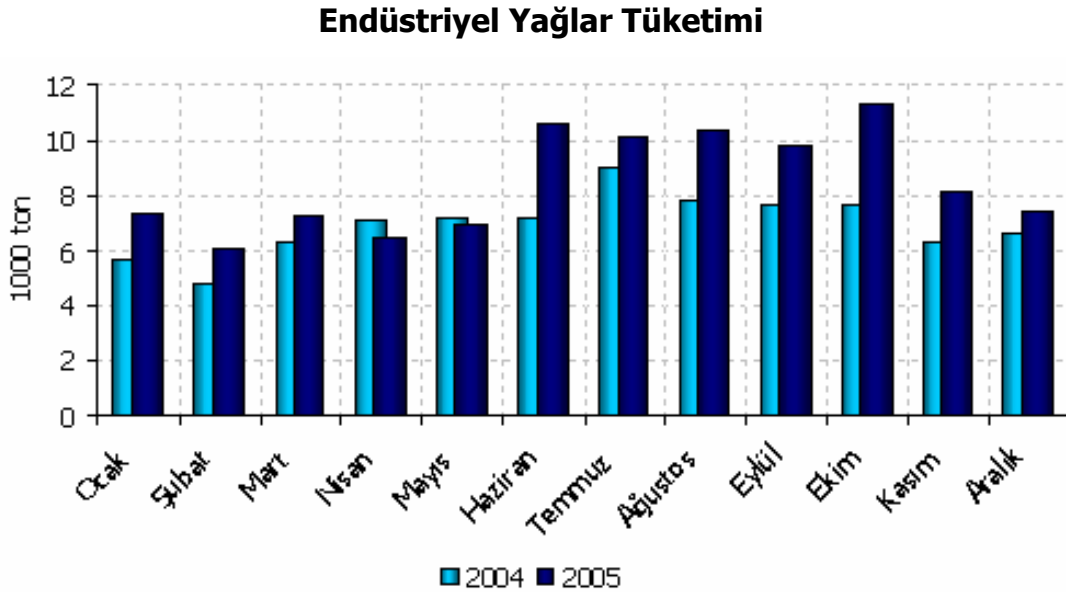

2005 kümülatif değerleri incelendiğinde, dizel motor yağlarının %75'i multigrade, %25'i ise monograde dir.

3.2. Endüstriyel Yağlar

Petder üyesi madeni yağ üreticisi kuruluşların piyasaya sundukları toplam endüstriyel yağ miktarı 2005 yılında, 2004 yılı ile karşılaştırıldığında **%22,1** oranında artarak yaklaşık **101.676 ton** olarak gerçekleşmiştir. Türkiye toplam endüstriyel yağ pazarının ise 2005 yılında yaklaşık **150.000 tona** ulaştığı tahmin edilmektedir. Endüstriyel yağlar, yağlama ürünleri içerisinde yaklaşık % 30'luk pazar payına sahiptir. 2005 yılı kümülatif değerler, incelendiğinde, endüstriyel ürünlerin %32'si hidrolik, %18'i proses yağları geriye kalan %50'lik bölüm ise çeşitli endüstriyel yağlardan oluşmaktadır.

2005 yılı endüstriyel yağlar tüketiminin 2004 yılı tüketimi ile karşılaştırma grafiği aşağıda verilmektedir;

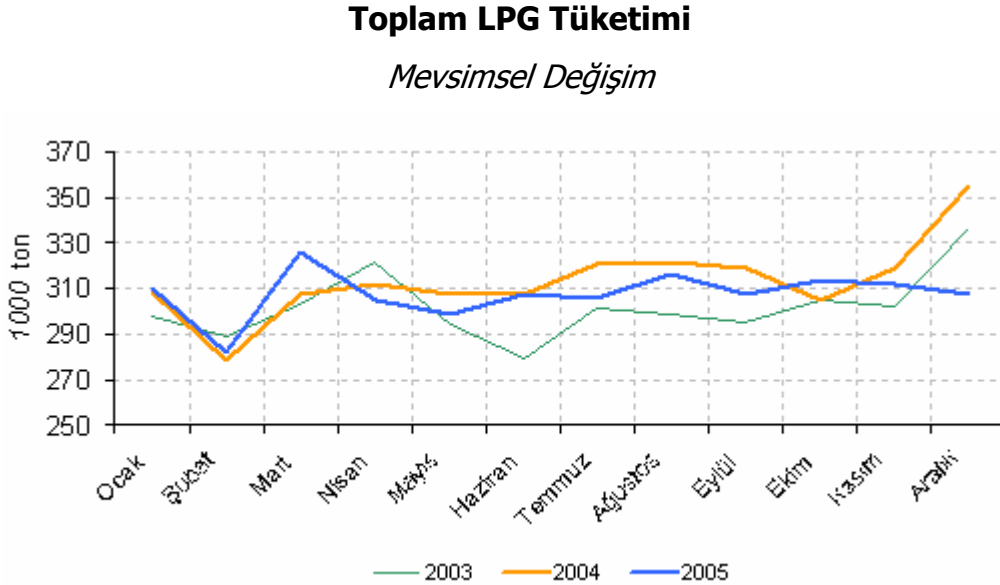

4. LPG SEKTÖRÜ

LPG piyasa bilgileri Aygaz Grubu, Primagaz Grubu, BP Gaz Grubu, Totalgaz Grubu, Aytemiz, Shellgaz ve diğer şirketler olarak verilmiştir. Kaynak olarak Türkiye LPG Derneği ve PETDER LPG Sektör Kurulu'nun sağladığı verilerden yararlanılmıştır.

Türkiye toplam LPG tüketimi 2005 yılında 2004 yılına göre %1,8 oranında azalarak 3 milyon 692 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde Tüplü LPG pazarı ve dökme LPG pazarı geçtiğimiz yıl ile karşılaştırıldığında sırasıyla %3,9 ve %19,7 oranında gerilemiş, otopaz pazarı ise %8,3 oranında genişlemiştir.

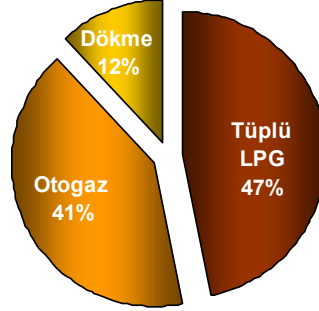
Toplam LPG aylık tüketim grafiği aşağıda verilmektedir;

2005 yılı sonu itibariyle, LPG pazarının yaklaşık %47'lik bölümünü Tüplü LPG, %41'lik bölümünü otopaz, %12'sini ise dökme LPG oluşturmuştur.

Ürün Bazında Pazar Payı

2005

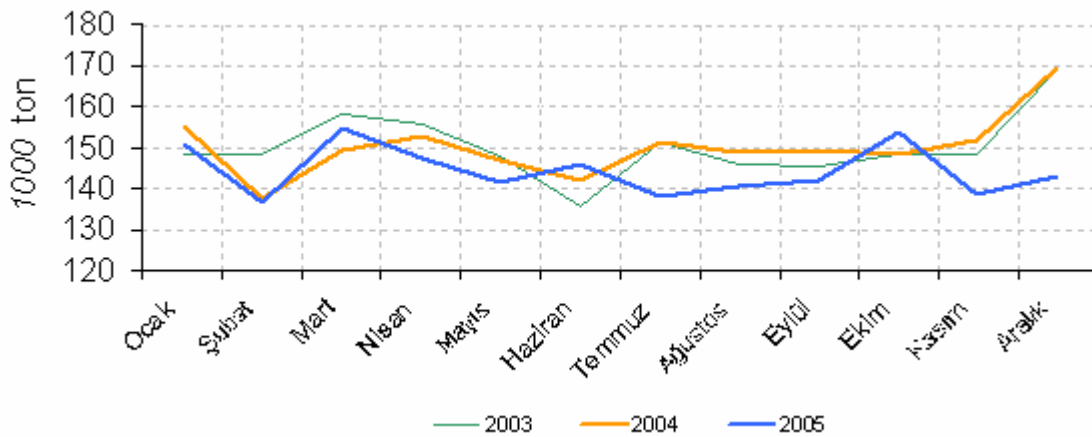

4.1. Tüplü LPG

Tüplü LPG tüketimi 2005 yılında , 2004 yılına göre **%3,9** oranında azalarak **1,7 Milyon Ton** olarak gerçekleşmiştir. 2003, 2004 ve 2005 yılı Tüplü LPG tüketimlerini karşılaştırmalı olarak gösteren grafik aşağıda verilmektedir;

Tüplü LPG Tüketimi

Mevsimsel Değişim

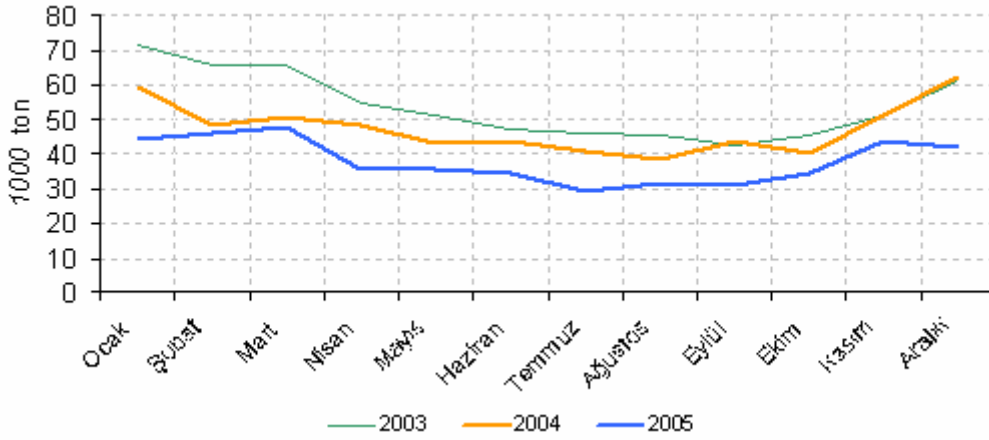

4.2. Dökme LPG

2004 ve 2005 yılları dökme LPG tüketimini 2003 yılı ile karşılaştırmalı olarak gösteren grafik aşağıda verilmektedir;

Dökme LPG Tüketimi

Mevsimsel Değişim

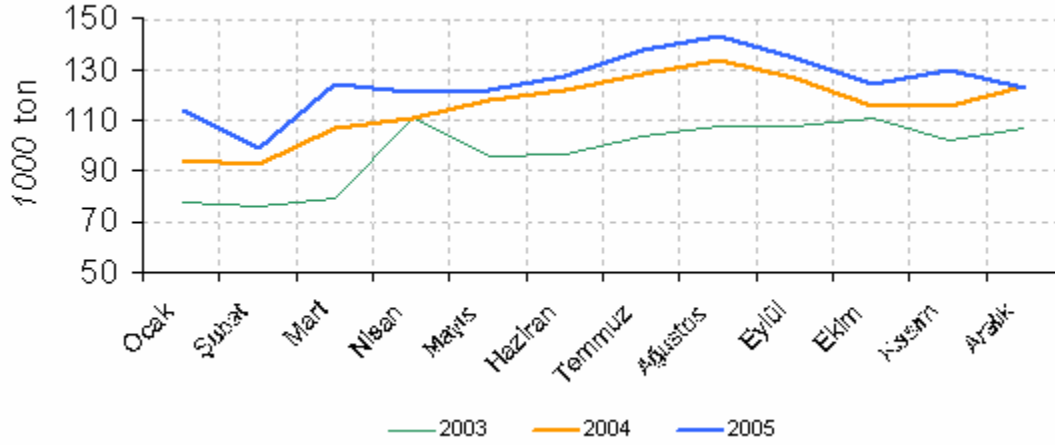
2004 yılında dökme LPG pazarı %11,9 oranında küçülmüş ve toplam tüketim yaklaşık 570 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında da pazar **%19,7** oranında daralarak toplam tüketim **457 bin 500 ton** olarak gerçekleşmiştir

4.3. Otogaz

2004 ve 2005 yılları otogaz tüketimini 2003 yılı ile karşılaştırmalı olarak gösteren grafik aşağıda verilmektedir; Grafikte otogaz kullanımının yıllar içerisinde önemli ölçüde arttığı görülmektedir.

Otogaz Tüketimi

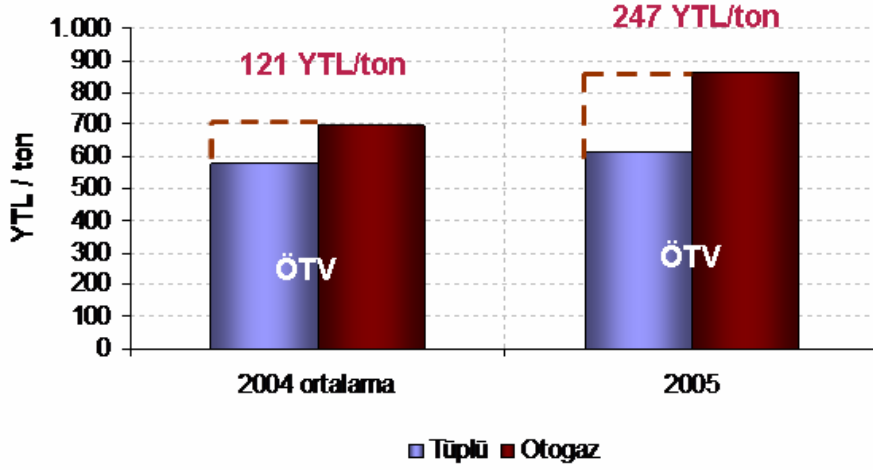
Mevsimsel Değişim

2004 yılında otogaz pazarı %20,9 oranında genişlemiş ve toplam tüketim yaklaşık 1 milyon 387 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılı yılında otogaz pazarı 2004 yılına göre **%8,3** oranında genişleyerek toplam tüketim **1 milyon 501 bin ton**'a ulaşmıştır.

Otogaz ve diğer LPG segmentleri arasındaki vergi farkı LPG sektörünün önemli bir sorunu olarak devam etmektedir. Söz konusu fark nedeniyle tüplü veya dökme LPG olarak alınan LPG'nin otogaz'a kayarak önemli ölçüde vergi kaybına neden olmakta ve aynı zamanda kamu sağlığını tehdit ederek haksız rekabet konusu olmaktadır. Oto LPG ile tüplü/dökme LPG arasındaki vergi farkı 2004 yılında ortalama 121 YTL/ton iken, bu fark 2005 yılında 247 YTL/ton seviyesine çıkmıştır. Bu önemli fark nedeni ile dökme veya tüplü LPG olarak beyan edilen satışlar fiilen otogaz alanına kaydırılmak sureti ile büyük bir vergi kaybı nedeni olmuştur.

OTOLPG ile TÜPLÜ/DÖKME LPG ÖTV FARKI

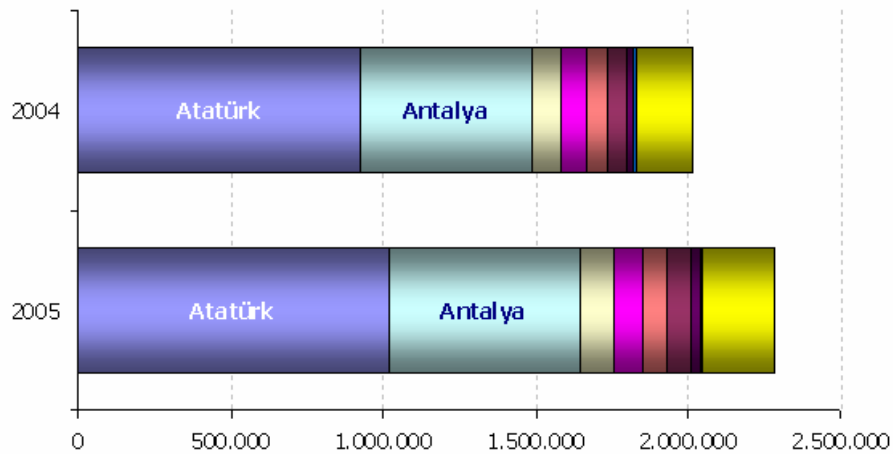

5. HAVACILIK SEKTÖRÜ

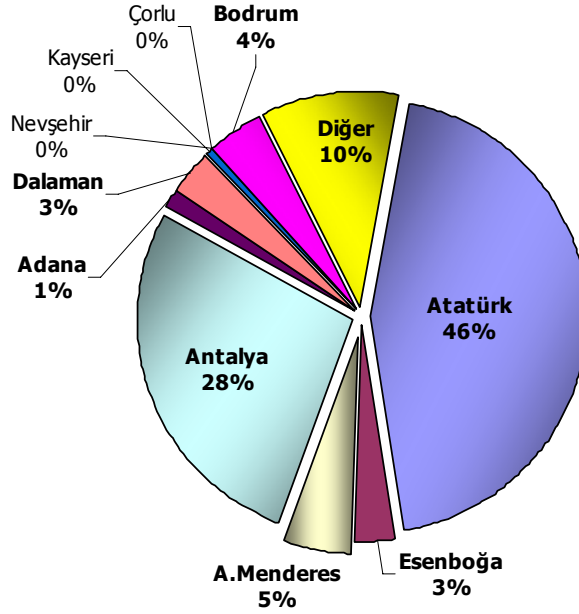
2005 yılında olumlu bir tablo çizen havacılık pazarı 2004 yılına göre **%13** oranında büyüyerek toplam pazar **2,3 milyon m³**' e ulaşmıştır.

Havacılık Satışları m³

2004,2005

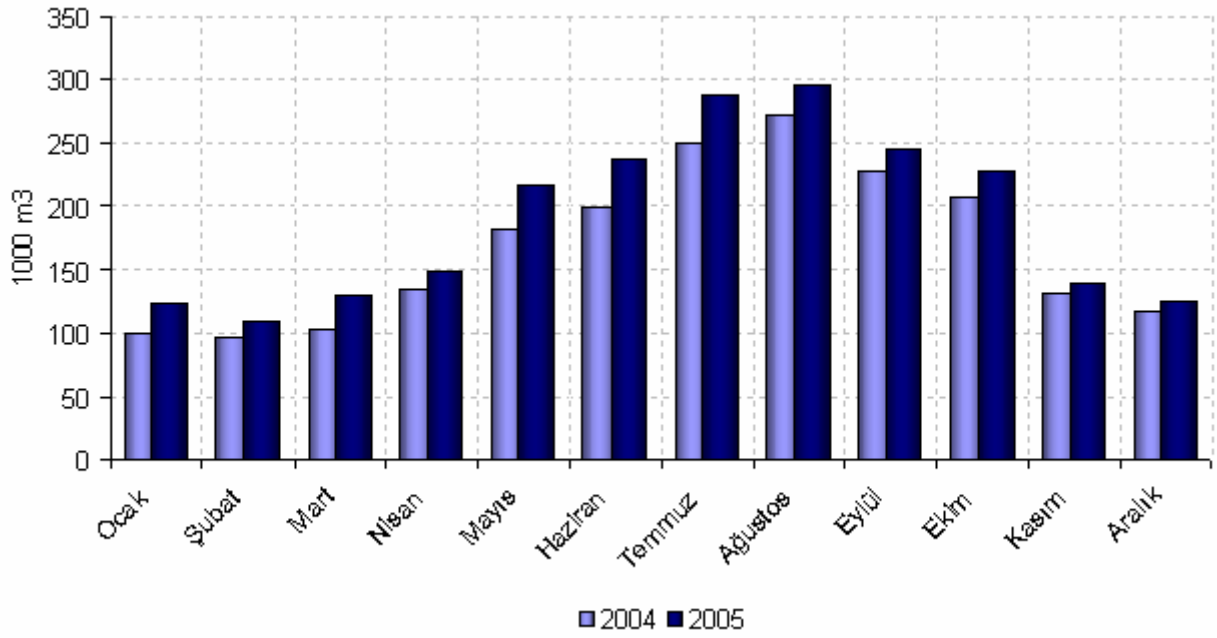
Toplam satışların **%46'sı** Atatürk Havalimanı'ndan yapılmıştır. Atatürk Havalimanı'nı %28 ile Antalya, %5 ile Adnan Menderes (İzmir), %4 ile Bodrum, %3 ile Esenboğa (Ankara) ve Dalaman (Muğla) izlemektedir.

En düşük tüketim **109 486** metreküp ile **Şubat** ayında gerçekleşmiştir. En fazla tüketim **295 913** metreküp ile toplam tüketimin %13'ünün gerçekleştiği **Ağustos** ayında gerçekleşmiştir. Haziran - Ağustos döneminde toplam tüketimin % 36'sı gerçekleşmiştir.

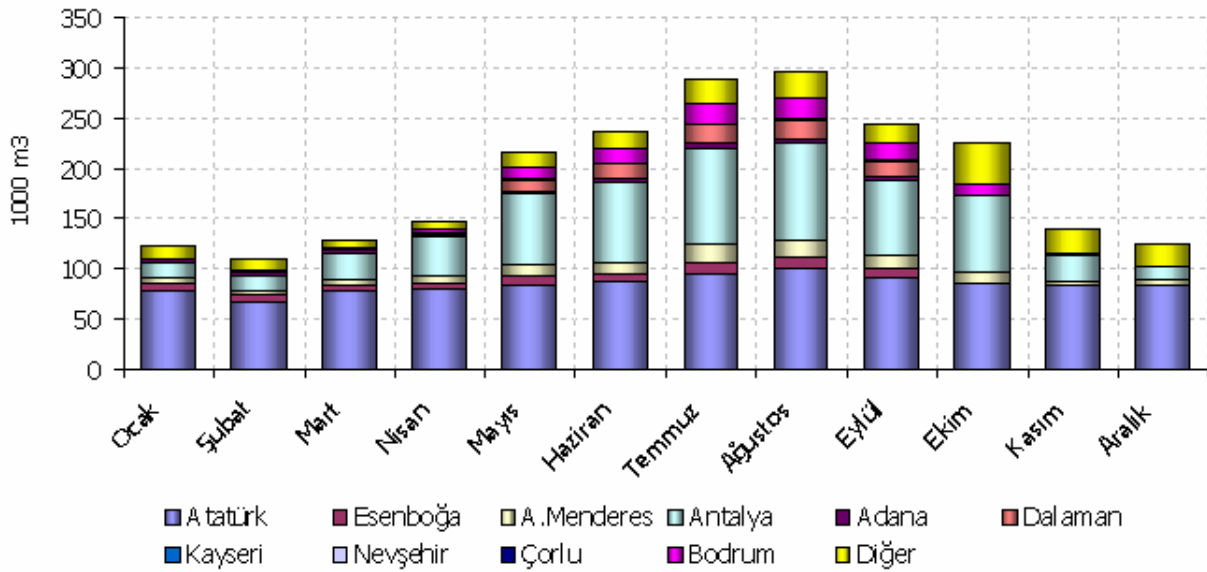
2004 ve 2005 yılı satışlarının aylık bazda gelişimi aşağıda verilmektedir;

Havacılık Satışları Mevsimsel Değişim

2005 yılı satışlarının havalimanlarına göre değişimi aşağıda verilmektedir;

Havacılık Satışları 2005

6. PETDER 2005 YILI ATIK MOTOR YAĞI TOPLAMA ÇALIŞMALARI

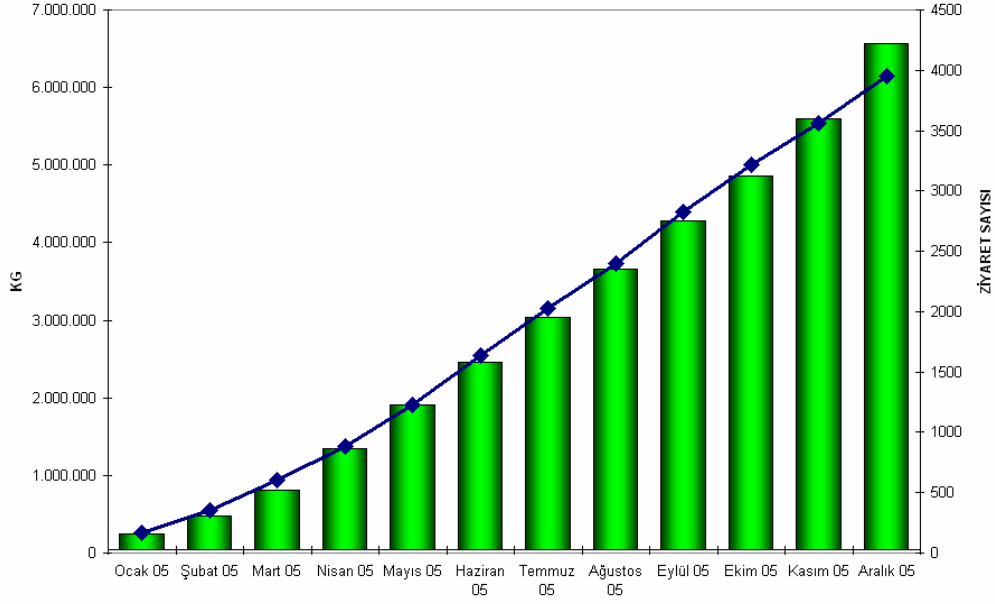
21 Ocak 2004 tarihli 25353 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği uyarınca PETDER, Çevre ve Orman Bakanlığı ile **30 Temmuz 2004** tarihinde bir protokol imzalayarak Atık Motor Yağlarını toplayarak Bakanlıkça Lisans verilen berataraf tesislerine taşımak üzere yetkilendirilmiştir.

PETDER, üyesi olan ve anlaşma imzalayarak Atık Motor Yağı Toplama Organizasyonuna katılan **BP, PO, Shell, Mobil, Total, Delta Petrol, Opet, FL, Belgin Madeni Yağları, Renault Trucks, BMC- OMPAŞ, Trakmak, Çelik Motor, GM, Chevrolet, Daihatsu, Mazda, Baylas Otomotiv ve Yüce Auto , Suzuki, Motana Motorlu Araçlar, Peugeot, Doğuş Oto, Borusan Otomotiv, Katalonya** adına Atık Motor Yağlarını Türkiye çapında toplamaktadır.

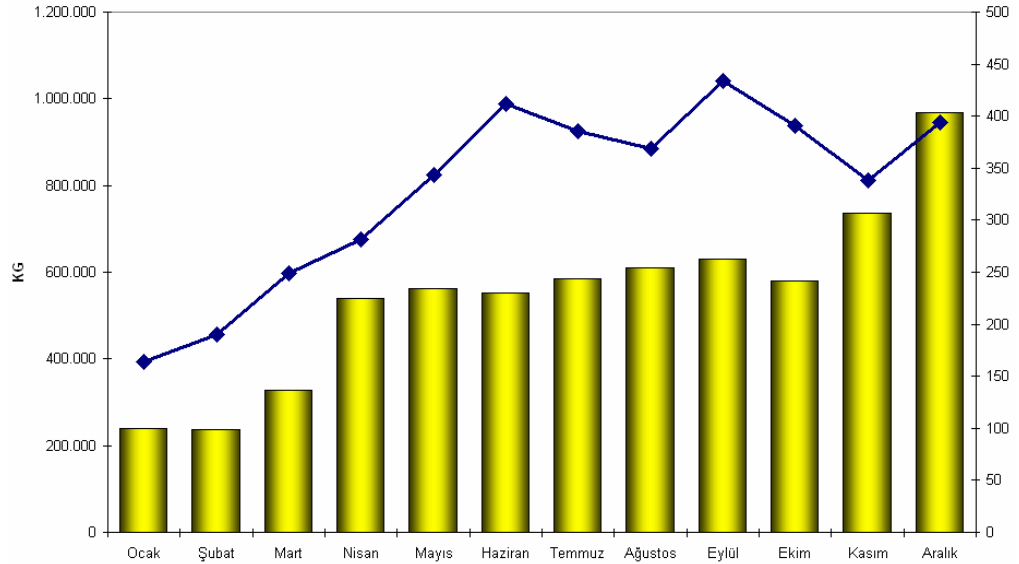
PETDER 31 Aralık 2005 tarihine kadar **tüm ülkeden 1098 adet atık motor yağı üreticisinden 6.567 MT** atık motor yağı toplamıştır. PETDER'in 2005 yılında oto servis istasyonları ve diğer kuruluşlardan topladığı 6.567 MT Atık Motor Yağı, lisanslı araçlar ile taşınarak, *Akçansa (B.Çekmece ve Çanakkale fabrikaları), Set Çimento, Baştaş, Konya Çimento, Çimentaş ve İzaydaş'a* dahil olmak üzere 20 ayrı lisanslı bertaraf tesisine alternatif yakıt olarak kullanılmak üzere teslim edilmiştir.

Bu hizmet PETDER tarafından elinde atık motor yağı bulunan tüm işletmelere bedelsiz olarak götürülmekte olup bu hizmetlerin yapılabilmesi için gerekli olan ilave finansman ihtiyacı doğrudan yukarıda isimleri verilen madeni yağ üreticisi kuruluşlar tarafından karşılanmaktadır. Bu kapsamda PETDER üyesi madeni yağ üreticileri 840.000 YTL ilave finansman sağlamışlardır. 2005 yılı atık motor yağı toplama miktarlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki grafiklerde verilmektedir.

Toplanan Atık Motor Yağı, Kümülatif

Toplanan Atık Motor Yağı, Aylık

7. AKARYAKIT SEKTÖRÜNÜ VE TÜKETİMİ ETKİLEYEN ÖNEMLİ UNSURLAR

7.1. Uluslararası Ham Petrol Fiyatları

2005 yılında Brent ham petrolünün ortalama değeri, 2004 yılı ile karşılaştırıldığında **54,5 \$/varil** ortalaması ile Amerikan Doları bazında %43 daha yüksek bir seviyeye ulaşmıştır. 2004 yılı ortalaması varil başına **38,2** Amerikan doları, 2003 yılı ortalaması ise varil başına yaklaşık **29** Amerikan doları olarak gerçekleşmiştir.

Ham petrol ithalatı ham petrol fiyat ortalaması aynı kaldığı takdirde söz konusu artışın Türkiye'nin ham petrol ithalatına yaklaşık 2,8 milyar Amerikan doları artış getireceği tahmin edilmektedir.

Brent ham petrolü fiyatlarındaki günlük değişimler değerlendirildiğinde Brent ham petrol fiyatlarının 2003 ve 2004 ve 2005 yılları karşılaştırmalı grafiği aşağıdaki gibidir;

Brent Ham Petrolü

Günlük Değişim

7.2. Akaryakıt ve LPG Ürünlerindeki ÖTV miktarları

Akaryakıt ve LPG sektörü 1 Ocak 2005 tarih itibarı ile serbest piyasa / serbest fiyatlandırma dönemine geçiş yapmıştır. Bu tarih itibarı ile akaryakıt ve LPG ürünlerindeki ÖTV miktarı sabitlenmiştir.

Akaryakıt ve LPG ürünlerindeki ÖTV miktarları ve 2005 yılında bu raporda sunulan resmi ve kayıtlı tüketim miktarları üzerinden hesaplanan toplam ÖTV gelirleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

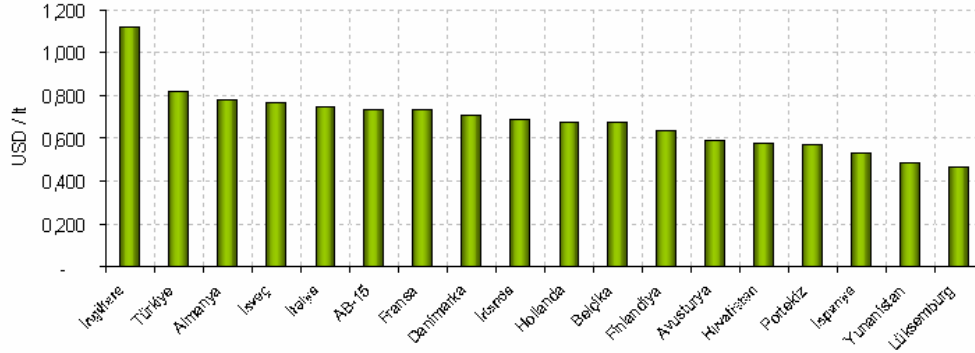
	Ortalama ÖTV Tutarları YTL/lt , YTL/kg			Hesaplanan ÖTV Geliri Milyar YTL		
	2004 ortalaması	2005	Fark	2004	2005	Fark
95 Oktan Kurşunsuz	1,0422	1,3625	31%	2,52	3,55	41%
98 Oktan Kurşunsuz	1,2256	1,4845	21%	0,37	0,39	5%
Süper Benzin	1,0605	1,3765	30%	1,06	0,84	-21%
Motorin	0,7001	0,8345	19%	8,69	10,12	16%
50 ppm Motorin	0,7928	0,9270	17%	0,20	0,72	264%
Kalyak	0,3692	0,4760	29%	0,27	0,28	2%
6 No.FO	0,1269	0,2040	61%	0,49	0,68	39%
LPG Tüplü	0,5685	0,6150	8%	1,02	1,07	4%
LPG Otogaz	0,6899	0,8620	25%	0,96	1,29	35%
LPG Dökme	0,5685	0,6150	8%	0,32	0,28	-13%

Bu vergiler üzerine eklenen KDV ile birlikte (1 Ocak 2006 tarihi itibarı ile) 95 oktan kurşunsuz benzinde pompa fiyatının **% 66'** sın, Motorin de ise pompa fiyatının **% 54'** ünü vergiler oluşturmaktadır.

Akaryakıt ve LPG ürünlerinde "sabit" ÖTV uygulamasına geçişle birlikte sektörün sağladığı doğrudan vergi gelirleri tüketimin azalmasına rağmen artmıştır. Ülkemizde akaryakıt ürünlerindeki toplam vergi yükü AB ülkelerine oranla çok yüksek görülmektedir. Aşağıdaki grafiklerde benzin ve motorindeki toplam vergi yükünün AB ülkeleri ile kıyaslaması görülmektedir.

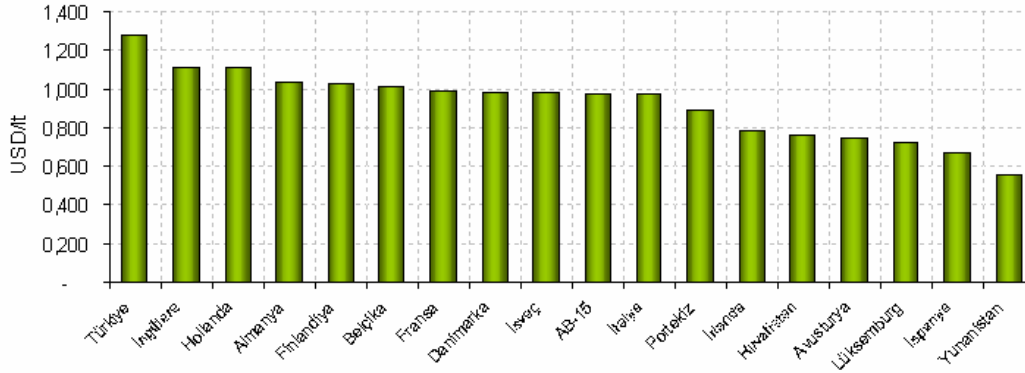
Motorin'den Alınan Toplam (ÖTV+KDV) Vergi

Mayıs 2005

Benzin'den Alınan Toplam (ÖTV + KDV) Vergi

Mayıs 2005

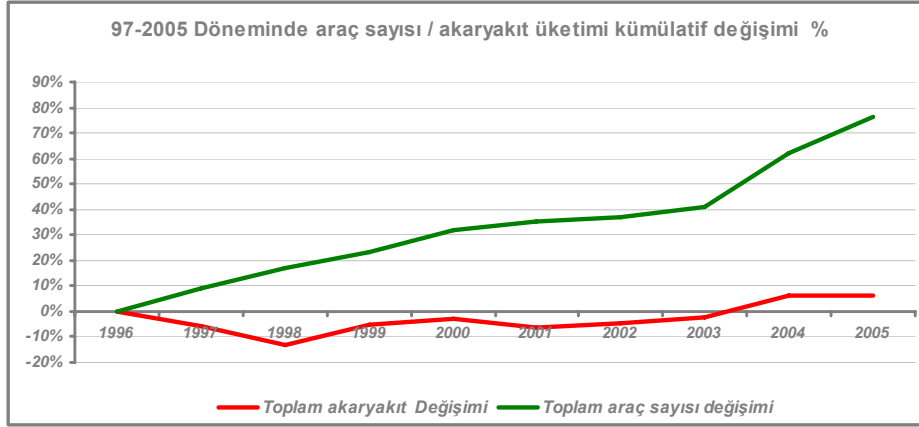
7.3. Otomobil / Ağır vasıta sayısı ve Akaryakıt Tüketimi İlişkisi

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Ocak – Kasım döneminde 887.918 motorlu aracın kaydı yapılmış sözkonusu dönemde 72.025 aracın kaydı silinmiş olup böylece 2005 yılının ilk 11 aylık dönemde 815.893 artarak toplam motorlu araç sayısı 11.052.251'e ulaşmıştır.

2004 yılında %7 artan toplam araç sayısı 2005 yılı ilk 11 ayında %9,2 oranında artmıştır ancak bu artış akaryakıt satışlarına yansımamaktadır. Araç parkındaki bu önemli artışa rağmen, sözkonusu araçların yakıtı olan benzin, motorin ve otoLPG toplamındaki artış aynı oranda gerçekleşmemiştir. Aşağıdaki grafik 1996 – 2005 yılları arasında toplam araç sayısındaki değişim ile toplam akaryakıt (oto LPG dahil) değişimi karşılaştırmaktadır. Grafikte iki çizgi arasındaki uyumsuzluklar 1997-1998 yılları arasındaki sınır ticaretinin neden olduğu resmi ve kayıtlı akaryakıt tüketimindeki büyük kaybı, 2000-2001 yıllarındaki uyumsuzluk ekonomik krizi, 2005 yılındaki sapma ise biodizel adı altında piyasaya sunulan sahte ve standart dışı yakıtları göstermektedir.

Benzer şekilde yukarıdaki grafik kümülatif olarak 1996- 2005 yılları arasındaki dönemi incelediğinde akaryakıt tüketiminin olumsuz gelişimi açıkça görülmektedir.

Petrol Sanayi Derneği otomotiv endüstrisindeki gelişmeler, yurt içine giren net araç sayısı, toplam ekonomik büyüme ve diğer ilişkili göstergeleri değerlendirerek Türkiye’de **kaçak akaryakıtta konu edilen toplam miktarın 2005 yılında artma eğilimine girdiğini ve 2.5 milyon ton/yıl düzeyini aştığını** tahmin etmektedir. Türkiye’de kaçak akaryakıt sorunu ve ekonomiye etkileri konularında daha detaylı bilgi için PETDER’in bu konuda yayınlamakta olduğu raporlara başvurulması önerilmektedir.

8. PETROL/LPG PİYASASINI BELİRLEYEN YASAL GELİŞMELER :

20 Aralık 2003 tarihinde yayınlanan **5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu** sonrasında Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunca ikincil mevzuatlar yayınlanmış ve lisanslandırma süreci tamamlanmıştır. EPDK tarafından Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren ve Petrol ve LPG piyasalarını düzenleyen ikincil mevzuatlar aşağıda verilmektedir.

17 Haziran 2004	Lisans Yönetmeliği
17 Temmuz 2004	Tarifeler Yönetmeliği
10 Eylül 2004	Teknik Kriterler Yönetmeliği
17 Kasım 2004	Ulusal Marker Yönetmeliği
6 Ocak 2005	Denetimler ve Ön Araştırma Yönetmeliği
3 Mart 2005	LPG Piyasası Kanunu
9 Aralık 2005	Bilgi Sistemi Yönetmeliği
16 Eylül 2005	LPG Piyasası Lisans Yönetmeliği
7 Ocak 2006	LPG Piyasası Sorumlu Müdür Yönetmeliği

2005 yılı akaryakıt sektöründe piyasa aktörlerinin kayıt altına alındığı; lisans işlemlerinin ve bilgi sisteminin büyük ölçüde tamamlandığı bir yıl olmuştur. 2005 yılı Aralık ayı itibariyle 4 rafineri, 38 dağıtıcı, 13.536 bayi ve 180 madeni yağ üreticisi Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu’ndan lisans alarak faaliyetleri kayıt altına alınmış bulunmaktadır. LPG piyasasında ise lisanslandırma süreci devam etmektedir.

Özet Tablo:

		Yıllık Tüketim		
		2004	2005	Değişim
Toplam Akaryakıt	<i>ton</i>	18.087.255	17.525.383	-3,1%
Beyaz Ürünler				
Kurşunsuzlar	<i>m3</i>	2.740.099	2.864.966	5,5%
Süper Benzin	<i>m3</i>	1.011.464	609.022	-40,3%
Benzinler Toplamı	<i>m3</i>	3.751.562	3.473.988	-7,4%
Gazyağı	<i>m3</i>	40.554	34.005	-8,8%
Motorinler	<i>m3</i>	12.662.994	12.905.888	2,1%
Beyaz Ürün Toplamı	<i>m3</i>	16.455.110	16.413.881	-0,3%
Siyah Ürünler				
Kalyak	<i>ton</i>	714.995	587.746	-20,1%
6 No.FO	<i>ton</i>	3.758.048	3.331.543	-6,7%
Siyah Ürün Toplamı	<i>ton</i>	4.473.043	3.919.289	-12,4%
Havacılık Satışları	<i>m3</i>	2.017.732	2.283.490	13,2%
Yağlama Ürünleri				
Motor Yağları	<i>ton</i>	151.541	148.433	-2,1%
Dişli ve Transmisyon Yağları	<i>ton</i>	23.400	21.235	-9,3%
Kimyasallar	<i>ton</i>	30.201	32.296	6,9%
Endüstriyel Yağlar	<i>ton</i>	83.278	101.676	22,1%
Deniz Yağları	<i>ton</i>	24.026	26.652	10,9%
Gresler	<i>ton</i>	11.067	11.651	5,3%
Toplam	<i>ton</i>	323.513	341.942	5,7%
LPG				
Tüplü	<i>ton</i>	1.803.448	1.733.269	-3,9%
Dökme	<i>ton</i>	569.562	457.499	-19,7%
Otogaz	<i>ton</i>	1.386.987	1.501.427	8,3%
Toplam LPG	<i>ton</i>	3.759.997	3.692.195	-1,8%
		2004	2005	Değişim
Brent	<i>ABD \$ /varil</i>	38,3	54,5	42,4%
Sektör Büyüklüğü*	<i>milyar YTL</i>	29,6	37,4	26,4%
Akaryakıt ÖTV*	<i>milyar YTL</i>	13,6	16,6	22,1%
Akaryakıt KDV*	<i>milyar YTL</i>	4,5	5,7	26,7%
Toplam Vergi*	<i>milyar YTL</i>	18,1	22,3	23,2%

* siyah+beyaz ürünleri ifade etmektedir.

PETDER ÜYELERİ :

Belgin Madeni Yağlar

BP Petrolleri A.Ş.

DELTA Petrol Ürünleri San. Tic. A.Ş.

MOBIL Oil Türk A.Ş.

PETROL OFİSİ A.Ş.

The SHELL Company of TURKEY Ltd.

TOTAL Oil Türkiye A.Ş.

TURCAS Petrol A.Ş.

